

1

Вони скидалися на взірцеву родину.

Так думав хлопець, стоячи біля могили свого батька й слухаючи банальності з Біблії, які зачитував найнятий священник. Того теплого червневого дня, повного комахви, небагато людей зібралися, щоб оплакати смерть Монтеґ'ю Сола, — не більше дюжини, і багатьох із них хлопець бачив уперше в житті. Останні пів року він провів далеко від дому, у школі-інтернаті, тож декого з відвідувачів донині ніколи не зустрів. Та й більшість цих людей його взагалі не цікавила.

А от дядькова родина була дуже цікава. Цих варто було роздивлятися.

Лікар Пітер Сол був дуже схожий на покійного брата: худорлявий, на позір інтелігентний, у сов'ячих окулярах, тонке темне волосся вже стало на шлях неминучого облісіння. В Емі, його дружини, було кругле й приємне лице, і вона постійно стривожено зиркала на п'ятнадцятирічного небожа, наче їй так і кортіло роздушити його в обіймах. Їхньому синові Тедді було десять. Він мав худі руки й ноги, та й узагалі був маленьким клоном Пітера Сола, аж до сов'ячих окулярів.

А ще вони мали дочку Лілі. Шістнадцятилітню.

Пасма волосся вибилися їй із хвостика й прилипали до обличчя від спеки. Їй було помітно незатишно в чорній сукні, і вона неспокійно похитувалася вперед-назад, наче готувалася зірватися з місця. Наче б воліла бути будь-де, тільки не відмахуватися від дзижчливих комах на цьому цвинтарі.

«Вони такі нормальні на вигляд, такі звичайні, — подумав хлопець. — Зовсім не такі, як я». А тоді їхні з Лілі погляди раптом зустрілися, і він затремтів від подиву. Наче впізнав рідну душу. У ту мить він майже відчував, як її очі зазирають у найтемніші куточки його свідомості, оглядають ті потайні місця, яких ніхто не бачив. Яких він нікому не показував.

Він стривожено відвернувся. Зосередився натомість на інших людях, що оточували могилу. Батьковій домоправительці. Юристі. Двох найближчих сусідах. Самих знайомих, які були тут для годиться, а не з приязні. Вони знали Монтеґ'ю Сола як тихого науковця, який нещодавно повернувся з Кіпру, і дні його відтоді минали над книжками, мапами та уламками кераміки. Насправді цей чоловік був для них незнайомцем. Так само як його син.

Відправа нарешті скінчилася, і все зібрання суцільною амебою посунуло до хлопця, готуючись огорнути його співчуттям, висловити, як же їм прикро, що він утратив батька. Ще й так скоро після повернення до Сполучених Штатів.

— Принаймні твоя родина тобі допоможе, — мовив священник.

«Родина? Так, гадаю, тепер ці люди — моя родина», — подумав хлопець. До нього боязко наближався малюк Тедді, якого злегка підштовхувала мати.

— Тепер ти будеш моїм братом, — сказав Тедді.

— Невже?

— Мама підготувала для тебе кімнату. Поруч із моєю.

— Але ж я залишаюся тут. У батьковому домі.

Тедді спантеличено глянув на матір.

— То він з нами не поїде?

Емі Сол швидко промовила:

— Любий, ти не можеш жити зовсім один, тобі лише п'ятнадцять. Може, тобі так сподобається в П'юриті, що ти сам захочеш лишитися з нами.

— Моя школа — в Коннектикуті.

— Так, але навчальний рік уже скінчився. Авжеж, якщо хочеш, повернешся у вересні до своєї школи. А от на літо поїдеш із нами.

— Я не буду тут один. До мене приїде мати.

Запало мовчання. Емі з Пітером перезирнулися, і хлопець знав, про що вони думають. Мати давно його покинула.

— Вона приїде по мене, — наполіг він.

Дядько Пітер м'яко відповів:

— Синку, про це ми поговоримо пізніше.

* * *

Уночі хлопець лежав у ліжку в домі свого батька й слухав, як унизу, в кабінеті, стиха перемовляються тітка з дядьком. У тому ж кабінеті, де Монтеґ'ю Сол останні місяці гарував над розшифруванням дорогоцінних уривків папірусу. У тому ж кабінеті, де п'ять днів тому з ним стався удар і він упав просто на стіл. Ці люди не повинні бути там, серед батькових коштовностей. Вони чужі в його домі.

— Він іще хлопчик, Пітере. Йому потрібна родина.

— Ми не можемо силою тягнути його в П'юриті, якщо він не хоче їхати з нами.

— Коли тобі п'ятнадцять, ти не маєш права голосу в таких речах. Вирішують дорослі.

Хлопець устав з ліжка, вислизнув із кімнати. Пробрався до середини сходів, щоб було краще чути.

— Та й до того ж зі скількома дорослими він мав справу? Твого брата рахувати не доводиться. Він так замотався в те мумійське ганчір'я, що, певно, і не помічав дитини під ногами.

— Емі, це несправедливо. Мій брат був хорошою людиною.

— Хорошою, але нетямуючою. Не уявляю, яка жінка могла схотіти народити від нього. А тоді ще й лишила хлопчика Монті на виховання! Не розумію, яка жінка на таке здатна.

— Монті не так уже й погано його виховав. Хлопець прекрасно вчиться в школі.

— Такі в тебе мірки доброго батьківства? Хороші оцінки в дитини?

— Юнак ще й дуже врівноважений. Добре тримався на службі.

— Пітере, та він зацікавив. Ти сьогодні хоч одну емоцію в нього на обличчі бачив?

— Монті теж такий був.

— Холоднокровний?

— Ні, інтелектуальний. Логічний.

— Але ти розумієш, що під цією маскою хлопчина мусить ховати біль. Мені аж плакати хочеться — йому зараз так потрібна мати й він так наполягає, що вона по нього приїде, хоча ми всі знаємо, що цього не буде.

— Ми цього не знаємо.

— Ми тієї жінки навіть не бачили! Просто одного дня Монті написав із Каїра, що тепер у нього є син. Він так само міг і з очерету його дістати, як Мойсея.

Хлопець почув, як трохи вище рипнула підлога, і зиркнув туди, де починалися сходи. Його заскочила Лілі, пильно дивлячись на нього понад перилами. Вона спостерігала, вивчала його, мов якусь екзотичну істоту, якої раніше не бачила, і тепер намагалася визначити, чи він небезпечний.

— Ой! — вигукнула тітка Емі. — Ти не спиш!

Дядько з тіткою щойно вийшли з кабінету й стали попід сходами, дивлячись на нього. Обличчя в них були дещо стривожені: він же міг підслухати всю їхню розмову.

— Ти добре почувашся, любий? — спитала Емі.

— Так, тітонько.

— Уже так пізно. Може, знову ляжеш?

Та він не поворухнувся. Затримався на сходах, уявляючи, як може житися з цими людьми, що можна дізнатися від

них. Можна цікаво провести літо, аж поки мати не приїде по нього.

— Тітонько Емі, я прийняв рішення, — мовив він.

— Щодо чого?

— Щодо літа й того, де я хотів би його провести.

Вона негайно припустила найгірше.

— Я тебе прошу, не квапся! У нас дуже гарний будинок, просто над озером, і в тебе буде своя кімната. Хоча б у гості приїдь, перш ніж остаточно вирішувати.

— Але ж я вирішив залишитися з вами.

Його тітка замовкла, ошелешена. Тоді її обличчя осяяла усмішка й вона поспішила вгору сходами, обійняти його. Від неї пахнуло милом «Дав» та шампунем «Брек» — так звичайно, так пересічно. Усміхнений дядько Пітер тепло поплескав його по плечі — то був його спосіб привітати в родині нового сина. Їхня втіха була схожа на павутиння з цукрової вати, вона за-тягувала до їхнього світу, складеного з любові, світла та сміху.

— Діти будуть такі раді, що ти поїдеш з нами! — сказала Емі.

Хлопець зиркнув угору, але Лілі вже не було. Вислизнула непоміченою. «Доведеться за нею пильнувати, — подумав він. — Бо сама вона вже пильнує за мною».

— Тепер ти частина родини, — проголосила Емі.

Поки вони всі разом піднімалися нагору, вона вже взялася розповідати про плани на літо й усі ті місця, які вони відвідають, усі ті особливі смаколики, що вона для нього зготує. Голос у неї був щасливий, в ньому навіть проривався сміх — точно мати з новонародженим.

Емі Сол і не здогадувалася, що саме вони збиралися привезти до свого дому.

2

ДВНАДЦЯТЬ РОКІВ ПО ТОМУ.

Можливо, це була помилка.

Докторка Мора Айлс затрималася біля дверей Церкви Богородиці Божественного Світла, не певна, чи варто заходити всередину. Парафіяни вже зібралися, тож вона стояла сама серед нічної темряви, і сніг, шепочучи, падав їй на непокриту голову. Крізь зачинені двері долинуло, як органістка почала грати гімн «Adeste Fideles»¹, — це означало, що всі вже всілися. Якщо вона хотіла до них приєднатися, був саме час увійти.

Мора вагалася, бо насправді не належала до кола вірян у цій церкві. Утім, музика кликала, так само як обіцянка тепла й розради в знайомих ритуалах. А тут, на темній вулиці, вона була сама. Сама на Святвечір.

Вона піднялася вгору сходами, до будівлі.

Навіть о цій пізній порі лави були заповнені родинами й заспаними дітьми, яких витягли з ліжечок заради опівнічної служби. Морине запізнення привабило кілька поглядів, і поки згасали останні акорди «Adeste Fideles», вона швидко прослизнула на перше ж порожнє місце в кінці зали. І майже одразу мусила знову підвестися разом з усіма: залунала му-

¹ «Adeste Fideles» («Прибудьте всі вірні») — традиційний різдвяний гімн у християнстві західного обряду. (Тут і далі прим. перекл.)

зика, отець Деніел Брофі підійшов до вітваря й намалював у повітрі хрест.

— Нехай буде з вами спокій та милість Господа Бога-Отця нашого та Ісуса Христа, — прорік він.

— І з духом твоїм, — пробуркотіла Мора суголосно всім вірянам. Минуло стільки років без церкви, однак відповідь природно злетіла з вуст, надійно втовкмачена в дитинстві недільними службами. — Змилуйся, Господи. Змилуйся, Ісусе. Змилуйся, Господи.

Деніел не знав, що вона тут, і Мора повністю зосередилася на ньому. На темному волоссі, грації жестів, густому баритоні. Сьогодні можна було дивитися на нього без сорому, без зніжковілості. Сьогодні можна було витріщатися.

— Дай нам утіху в Царстві Небесному, де Він живе і править з тобою та Духом Святим, Господи єдиний навіки-віків.

Мора відкинулася на лаву, вона чула здавлене кахикання й пхихкання втомлених дітей. На вітварі мерехтіли свічки, віншуючи світло й надію цієї зимової ночі.

Деніел почав читати:

— Ангел же сказав їм: «Не бійтесь, бо я звіщаю вам велику радість, що буде радістю всього народу...»

«Святий Лука, — подумала Мора, впізнаючи слова. — Лука-цілитель».

— «...І ось вам знак: Ви знайдете дитя сповите, що...»

Він замовк, раптом спинивши погляд на Морі. Вона подумала: «Невже тобі так дивно бачити мене тут, Деніеле?»

Священник відкашлявся, глянув у свої нотатки й продовжив читати:

— «Дитя сповите, що лежатиме в яслах»¹.

¹ Євангеліє від Луки 2:10–12. Тут і далі цитати з Біблії наведено в пер. І. Хоменка.

Тепер він знав, що вона сидить поміж його парафіян, та їхні погляди більше не зустрічалися. Ані під час «Cantate Domino» та «Dies Sanctificatus», ані протягом дароприношення та літургії евхаристії. Люди навколо підвелися й посунули вперед, за причастям, та докторка Айлс лишилася на місці. Якщо не віруєш, вкушати гостію й пити вино з іншими – лицемірство.

«Що я тоді тут роблю?»

Та все ж вона лишалася, поки проходили заключні обряди, благословення й розпуск вірян.

– Ідіть з миром во Христі.

– Дякувати Господу, – відгукнулися парафіяни.

Служба скінчилася, і люди почали розходитися, застібаючи пальта і вдягаючи рукавиці, доки човгали до виходу. Мора так само підвелася і, тільки ступила в прохід, помітила, що Деніел намагається привернути її увагу, безгучно натякаючи, щоб вона не йшла. Мора знову сіла, завважуючи зацікавлені погляди тих, хто проходив повз її лаву. Вона знала, що вони бачать чи принаймні що уявляють: самотня жінка, спрагла втішних слів священника у Святвечір.

Чи вони бачили щось більше?

Вона не дивилася на них. Людей усе меншало, а Мора дивилася просто перед собою, зосередившись на вівтарі. Думаючи: «Уже пізно, мені треба додому. Не знаю, що може з цього всього вийти».

– Привіт, Моро.

Вона підвела очі й зустріла Деніелів погляд. Церква ще не спорожніла. Органістка збирала свої ноти, кілька хористів надягали пальта, та в цю мить уся увага Деніела була зосереджена на Морі, наче в залі лишилася тільки вона.

– Давно ти не заходила, – мовив він.

– Певно, що так.

— Здається, з серпня?

«То ти теж лічив дні».

Він опутився на лаву поруч із нею.

— Здивований тебе тут бачити.

— Нині ж Святвечір.

— Але ти не віруєш.

— Обряди мені однаково подобаються. І пісні.

— Ти тільки для цього прийшла? Заспівати кілька гімнів?

Проголосити кілька разів «Амінь» та «Дякувати Господу»?

— Я хотіла послухати музику. Побути серед людей.

— Тільки не кажи, що ти сьогодні зовсім сама.

Мора знизала плечима, засміялася.

— Деніеле, ти мене знаєш. Я не надто товариська істота.

— Я просто подумав... ну, я припускав...

— Що?

— Що ти будеш з кимось. Особливо сьогодні.

«Так і є. Я з тобою».

Вони обоє змовкли, коли в прохід вийшла органістка з повною торбою нотних зшитків.

— Добраніч, отче Брофі.

— Добраніч, місіс Істон. Дякую за ваш чудовий виступ.

— То було чисте задоволення.

Органістка кинула останній допитливий погляд на докторку Айлс і рушила до виходу. Вони почули, як стукнули, зачиняючись, двері, і нарешті лишилися самі.

— То чому тебе так довго не було? — спитав Деніел.

— Ну, ти знаєш ці мої смертні справи — не дають спочити. Один із наших патологоанатомів мусив кілька тижнів тому лягти на операцію, довелося його підмінити. Я була зайнята, от і все.

— Завжди можна взяти телефон і подзвонити.

— Так, я знаю.

Він теж міг би, але не телефонував. Деніел Брофі ніколи не перетнув би межу, і, можливо, це було добре: їй доводилося боротися зі спокусою за них обох.

— Як твої справи? — запитала Мора.

— Ти знала, що минулого місяця в отця Роя стався удар?
Я тепер поліційний капелан.

— Детектив Ріццолі мені розповіла.

— Кілька тижнів тому був на місці злочину в Дорчестері. Там, де офіцера застрелили. Бачив тебе.

— Я тебе не бачила. Треба було привітатися.

— Ну, ти була зайнята. Зосереджена, як завжди. — Він усміхнувся. — Ти буваєш дуже сердитою з виду, Моро. Ти це знала?

Жінка засміялася.

— Може, саме в цьому й проблема.

— Проблема?

— Я відлякую чоловіків.

— Мене ж ти не злякала.

«Як можна? — подумала Мора. — Твоє серце недоступне, його не розіб'єш».

Вона підкреслено глянула на годинника й підвелася.

— Уже пізно, і я стільки часу в тебе забрала.

— Не те щоб у мене були нагальні справи, — зауважив Деніел, прямуючи з нею до виходу.

— Маєш доглядати цілу паству душ. До того ж нині Святвечір.

— Як ти могла помітити, мені теж сьогодні немає куди податися.

Мора зупинилася, розвернулася до нього. Вони стояли самі в церкві, вдихаючи знайомі аромати воску й ладану, що несли спогади про дитинство, повне інших Святвечорів, інших служб. Про ті дні, коли відвідини церкви не викликали того сполоху, який вона відчувала зараз.

— Добраніч, Деніеле, — мовила вона, повертаючись до дверей.

— Побачимося ще за чотири місяці? — гукнув він навздогін.

— Не знаю.

— Я скучив за нашими бесідами, Мора.

І знову вона завагалася, піднісни руку до дверей.

— Я теж скучила. Може, саме тому нам краще обходитися без них.

— Ми не зробили нічого такого, чого слід було б соромитися.

— Поки ні, — м'яко відповіла Мора, дивлячись не на нього, а на важкі різьблені двері, що стояли між нею та втечею.

— Мора, не треба все так кидати. Я не розумію, чому б нам не підтримувати певні...

Він замовк. Дзвонив її мобільний.

Мора виловила його з сумочки. О цій порі дзвінок не віщував нічого доброго. Відповідаючи, вона відчувала на собі Денієлів погляд і власне тремтіння від цього погляду.

— Докторка Айлс, — сказала вона, удавано спокійно.

— Веселого Різдва, — озвалася детектив Джейн Ріццолі. — Здивована, що ви не вдома, спершу зателефонувала туди.

— Я пішла на опівнічну службу.

— Боже, та вже ж перша година. Хіба вона не скінчилася?

— Так, Джейн, скінчилася, і я саме йду з неї, — відповіла Мора, обрубуючи подальші запитання. — Що у вас для мене?

Докторка Айлс уже знала, що це не дзвінок ввічливості, а виклик.

— Адреса — Прескотт-стріт, 210, Східний Бостон. Приватний будинок. Ми з Фростом приїхали з пів години тому.

— Подобиці?

— У нас одна жертва, молода жінка.

— Вбивство?

— О так.

— Дуже впевнено говорите.

— Приїдете й побачите.

Вона поклала слухавку й побачила, що Деніел досі дивиться на неї. Але мить ризику, мить для слів, про які вони обоє могли пошкодувати, минула. Втрутилася смерть.

— Тобі треба працювати?

— Сьогодні чергую. — Мора опустила телефон назад до сумочки. — Рідних у місті не маю, тож сама зголосилася.

— Саме в цю ніч?

— Те, що нині Різдво, мало що для мене змінює.

Вона застібнула комір пальта й вийшла з будівлі в ніч. Він вийшов слідом за нею, і поки Мора торувала шлях до свого авто через свіжий сніг, Деніел дивився на неї зі сходів, а його біле вбрання тріпотіло під вітром. Озирнувшись, вона побачила, що він, прощаючись, підніс руку.

Він махав їй і тоді, коли вона вже поїхала геть.